

de meeste gevallen gaan: bewijzen kan men slechts met ziektegeschiedenissen, en men zal mij toegeven, dat dit een onbegonnen werk is.

Ten slotte nog een enkel woord in het algemeen. Ik heb de zaak uit ziekenhuis-oogpunt gezien, anderen richten hun blik op de tegengestelde zijde en zien heel iets anders. Toch meen ik, dat wij beiden goed kunnen hebben gezien, al is er een zoo groot verschil in den uitslag onzer waarneming. Zoo is het ook gesteld met mijn beoordeeling van de rol, die de ambtelijke artsen in deze zaak spelen, waarbij ik een onderdeel van hun werk heb beoordeeld, terwijl ik het volkomen eens ben met SCHUCKINK KOOL, dat er van hun werkzaamheid heel wat goeds zou zijn te zeggen, hetgeen echter in het door mij besproken onderdeel niet te pas kwam.

Utrecht, 8 October 1925.

H. P. BOSSCHA.

DE RESERVE OFFICIEREN VAN GEZONDHEID EN DE DIENSTPLICHT.

Gaarne zou ik het rondschrijven van „Hoogerhand” aan de res. Off. v. Gez., hier onder de aandacht brengen. Dit behelst nl. de mededeeling, dat de res. Off. v. Gez. kunnen deelnemen aan:

A. een jaarlijksche wintersamenkomst, elke 14 dagen één avond.

B. een gecombineerde cursus van 6 dagen, eveneens elk jaar.

De belooning hiervoor is: slechts eens in de 4 jaar 3 weken in werkelijken dienst.

Toont men geen belangstelling of verzuimt men, dan volgt als straf plaatsing onder C., d.w.z. men heeft kans elk jaar 3 weken te moeten opkomen, of om het andere jaar 6 weken!

Ik vraag mij af, wordt er wel aangedacht, met welk soort menschen men te doen heeft. De res. Off. v. Gez. zijn voor een goed deel plattelandsgeneesheeren. Het mag toch haast wel bekend worden verondersteld, dat zij juist 's winters het aller-drukst zijn en heusch niet bij uitzondering 16 uur per dag werken. Ik geef dan ook mijn collega's den raad hun kraamvrouwen te verbieden om op cursusavonden te bevallen. Houden zij zich onverhoopt niet aan dit verbod, dan ga het belangrijkste vóór en gaat de dokter naar den cursus; de vrouw komt wel terecht en hij weet straks, als er oorlog komt, alles omtrent „militair geneeskundige tactiek”.

Maar nu het geval, dat de één of andere afgedwaalde zijn patiënt laat voorgaan en eenige malen samenkomst of cursus verzuimt; dan wordt hij gestraft met plaatsing in groep C., d.w.z. elk jaar 3 weken dienen. Begrijpen de uitvinders van deze prettige regeling wel, dat 3 weken in dienst zijn voor velen beteekent: dat jaar geen vacantie, dus dat meedoen aan cursus A of B. wel noodzakelijk wordt? Begrijpen zij wel, dat elke arts in algemeene practijk zijn vrije uren noodig heeft, ja broodnoodig heeft om in zijn moeilijk vak bij te blijven of zich in eenig onderdeel verder te ontwikkelen? Begrijpen zij wel, dat geen enkele practicus, die zijn werk goed doet, ook maar een schijn van belangstelling kan huichelen voor bijv. „voorschriften en reglementen”.

Dat men hen 3 weken laat dienen, ééns per 4 jaren, het zij zoo. Maar dan is er in die 3 weken tijd genoeg om een cursus als bovenbedoeld te geven. Mocht iemand hieraan twijfelen, dan licht ik hem gaarne in over het „werk”, dat ik als res. Off. v. Gez. te doen kreeg, toen ik de laatste maal in werkelijken dienst was.

Doorn, 12 October, 1925.

G. J. VAN BOVENKAMP.